

M€€r dierenwelzijn zonder pijn

Dierenwelzijn en diergezondheid zijn tegenwoordig stevig verankerd binnen de maatschappij. We mogen verwachten dat het nieuwe kabinet hier meer aandacht aan zal besteden dan ooit tevoren. Dan gaat het over ziekten die de volksgezondheid bedreigen, zoals Q-koorts, en hoe de veehouderij eruit moet komen te zien. Dit voorjaar organiseerden Wageningen UR Livestock Research en Boehringer Ingelheim het symposium 'M€€r welzijn zonder pijn'. Met daarin uiteraard aandacht voor wat welzijn oplevert voor het dier, maar vooral ook wat het oplevert voor veehouders.

GEESJE ROTGERS

Ministerie van LNV gaat dierenwelzijn en -gezondheid jaarlijks meten

Het besef bij mensen dat dieren óók pijn kunnen ervaren, is relatief nieuw, hoewel het al in 1886 strafbaar werd gesteld om wreedheden jegens dieren te begaan. Die wet werd toentertijd echter niet ingesteld om het dier tegen pijn te beschermen, maar om de mens te beschermen. Zij die de wreedheden voor hun ogen zagen gebeuren, konden zich er ongemakkelijk bij voelen. De mens moest worden behoed voor ongewenste beelden op zijn netvlies.

De Veewet van 1920 was hetzelfde verhaal. Ook die wet was niet bedoeld voor een beter leven voor het vee, maar om behoud van inkomen van zijn eigenaren. Het duurde al met al tot de jaren zeventig van de vorige eeuw voordat dierenwelzijn echt een 'issue' werd. Sinds die tijd laten dierenwelzijnsorganisaties van zich horen in Nederland. In 1977 kwamen de eerste wetten ter bescherming van dieren, zoals de Wet op de dierproeven. "Veel jaren later, in 2007, werd dierenwelzijn voor het eerst opgenomen in het regeerakkoord", zegt Henny van Rij, beleidsmedewerker bij het ministerie van LNV. Sindsdien is de aandacht voor het onderwerp in een stroomversnelling geraakt en niet meer weg te denken van de politieke agenda.

Staat van het dier

Zonder overheidsingrijpen geen dierenwelzijn. Het is een stelling die in stemming wordt gebracht. De helft van de deelnemers aan het symposium, voornamelijk dierenartsen en wetenschappers, is het daarmee eens. De andere helft niet.

Het effect van overheidsbeleid op het gebied van dierenwelzijn en diergezondheid, wordt sinds dit jaar gemeten. In maart 2010 kwam het ministerie van LNV met zijn eerste 'Staat van het dier'. Deze rapportage bevat een nulmeting van het dierenwelzijn en de diergezondheid van de dieren die in Nederland worden gehouden. De rapportage zal jaarlijks verschijnen. "Zo kunnen wij van jaar tot jaar de voortgang in het welzijn en de gezondheid zien en daar zo nodig in bijsturen", stelt Van Rij. Nederland is de eerste EU-lidstaat die zo uitgebreid over dierenwelzijn rapporteert. Er is gemeten op een aantal 'output-meetpunten', zoals het aandeel bedrijven dat bovenwettelijke welzijnsbevorderende

FOTO: GEESJE ROTGERS

LNV gaat jaarlijks meten op hoeveel bedrijven bovenwettelijke welzijnsmaatregelen worden genomen.

maatregelen treft, bijvoorbeeld diervriendelijke stallen. Een betere methode om het dierenwelzijn en de diergezondheid te meten is aan het dier zelf. De verwachting is dat dit op korte termijn mogelijk zal zijn.

Uitgangspunten dierenwelzijnsbeleid

Centraal in het Europese en Nederlandse dierenwelzijnsbeleid staan de vijf vrijheden van Brambell, vastgesteld in 1965 door een Britse commissie onder leiding van Roger Brambell. Die vijf vrijheden betreffen:

1. Vrij van honger, dorst of onjuiste voeding.
2. Vrij van thermaal (kou, hitte) en fysiek ongerief.
3. Vrij van pijn, verwonding of ziekte.
4. Vrij van angst en chronische stress.
5. Vrij om soorteigen gedrag te uiten.

Moeilijke geboorte blijft koe en kalf achtervolgen

Cathy Dwyer van het Scottish Agricultural College (SAC) benadrukte dat de geboorte een van de meest risicovolle momenten is in het leven van zowel moeder als nakomeling. Bijna de helft van de neonatale sterfte vindt plaats op de dag van de geboorte.

Dwyer vraagt zich af wanneer de maatschappij pijn tijdens het geboorteproces niet meer zal accepteren. Er is tot nu toe maar heel weinig onderzoek gedaan naar pijnstilling rondom het geboorteproces. Toch kunnen zware en langdurige geboorten langdurige gevolgen hebben voor zowel de koe als het kalf. Bij het kalf zag zij na een zware geboorte onder meer een langzamere groei, een lager speengewicht en een verhoogde kans op luchtweg- en maagdarmkanaalinfecties. Vaarskalfjes die met een moeilijke geboorte ter wereld zijn gekomen, blijken later een lagere melkproductie te hebben.

Helaas had Dwyer weinig tips voor het omgaan met een moeilijke geboorte. Een algemeen advies is: voorzichtig zijn met het uitvoeren van trekkracht en ondersteunende therapie geven aan moeder en nakomeling.

FOTO: TWAN WIJERMANS

Een vaarskalf dat via een moeizame geboorte ter wereld kwam, produceert in zijn latere leven vaak minder melk.

Dikbillen moeten weer natuurlijk afkalven

FOTO: GEESJE ROTGERS

Een nieuw fokprogramma moet ervoor zorgen dat Verbeterde Roodbonten weer vaker natuurlijk afkalven.

Bijna al ons Nederlandse Verbeterd Rondbont-vee wordt verlost met de keizersnede. Een natuurlijke geboorte is te riskant. Door de jarenlange fokkerij op gedrongen, fors bespiede dieren, is het bekken van de moeder te nauw geworden om het kalf door te laten.

De Federatie van Vleesveestamboeken werkt inmiddels aan een nieuw fokkerijprogramma, waardoor routinematige keizersnedes niet meer nodig zullen zijn. Onderzoeker Jan ten Napel van WUR Livestock Research: "Dat betekent een cultuuromslag bij de fokkers van dit vee. Om alle fokkers mee te krijgen in dit nieuwe fokprogramma, is geen eenvoudige opgave."

Groot-Brittannië

In Groot-Brittannië wordt de nieuwe manier van fokken al zo'n zeven jaar met succes ingezet. Op 43 procent van de Britse dikbilbedrijven krijgen de koeien de kans om op een natuurlijke wijze af te kalven. De helft van de koeien op die bedrijven kalft inmiddels zonder assistentie af. De Britten fokken met name op een groter skelet, een ruimer bekken en een niet te zwaar kalf bij de geboorte. Ten Napel hoopt dat het Nederlandse fokprogramma ertoe zal leiden dat in 2020 de helft van de Verbeterde Roodbonten weer op een natuurlijke wijze afkalft. "Daarbij willen wij uiteraard niet toegeven op de bespieding van het vee. Die moet behouden blijven."